

139

JELSOVCE

EGERSZEG
Látnivalók

HONISMERETI KISKÖNYVTÁR

A CÍMLAPON: A római katolikus templom főoltára
A HÁTLAGON: A római katolikus templom

A 972 lakosú község Nyitrától 8 kilométernyire nyugatra a Nyitrai dombság délkeleti részében fekszik. A túlnyomóan mezőgazdasági jellegű falu Nyitra lakosainak pihenőhelyévé vált, de távolabbi városokból is ellátogatnak ide.

A FALU TÖRTÉNETE

A község határát a csiszolt kőkor óta lakták megszakítás nélkül, ami a hely emberi letelepedésre való alkalmasságáról tanúskodik. Volúti és lengyeli kultúrák településeinek sírjait találták itt. A legfontosabb a badeni kultúra, sértetlen ívű kemencékkel, egy hulladékgyűrtel, amelyben guggoló csontváz volt, továbbá a magyar kultúra települése erődítmények maradványával és gazdag leletanyaggal. Találhatók itt temetkezőhelyek a későbbi bronzkori nyitrai, unétecei és magyar kultúrából, hamvasztásos rítusú temetkezőhely a korábbi bronzkorból, hallstatti település, laténi, kelta-dák település az időszámításunk kezdetről származó kunyhókkal. A 9. századból származó szláv településhez tartozó két kutat fával erősítették meg, és csontvázas temető is volt mellette. Érdekesekek a 9. és 10. századból származó temetkezőhelyek is.

A községet első ízben 1326-ban említik Károly Róbert egyik okmányában, amelyben több falut adományoz a nyitrai káptalannak, köztük „possessio Egurzegn Vocala inter terras Thoma viciti Lean“ (Egerszeg falut is, amely Tamás földjei közt fekszik, akit Leannak neveznek). Plébániáját első ízben 1332-ben említik, 1397-ben az esztergomi káptalan statútumaiban régi plébániaként szerepel. 1343-ban Egerszeg-nek írták a falu nevét. A falut az esztergomi hercegprímás alapította, és palócokkal telepítette be, akik később elszegényedtek. A falu egy ideig a nyitrai káptalanhoz tartozott, később egy része az esztergomi érseki birtok nagyszombati uradalmához. Az esztergomi érseki birtoknak 1549-ben már 29 portája és két malma volt itt. 1559-ben az itt lakóknak az érsekújvári erőd építésénél kellett segédkezniük. Az 1571-1573-as években 36 települése és 10 zsellérje volt. Csak 1579-ben szolgáltatva vissza a nyitrai püspök Kaptolonka falut (vagy Egerszeget) a káptalannak. 1618-ban fellázdattak az itteni jobbágyok, és elkergették a megye hivatalnokait, akik az adót szedték. Az 1664-es török adóösszeírásból megtudjuk, hogy a faluban 25 adófizető háztartás volt (egyébként

A főút menti Mária-kápolna

Szűz Mária kápolnája a régi temetőben

50), és 29 adóköteles személy. Tizedet fizettek búzából, mustból, kaptárból, adót a csőszért, a legelőért, fáért, szénáért, sertésért, birkáért, bírságokat és földhasználati bért. Ez az összeg együtt 8915 akcsera rúgott. A falu a nyitrai náhija érsekújvári ejáletéhez tartozott. A falunak 1715-ben 44 háztartása volt, és a hozzájuk tartozó szőlők. Bél Mátyás a falut jobb községnek írja le. 1747-ben az itt táborozó katonák több helyen tüzet raktak, és a tűzvészben leégett az egész falu a plébániával együtt. 1571-ben 163 család lakott a településen, amelyeknek a fennmaradt adatok szerint 240 lovuk, 146 fejőstenhük, 294 birkájuk, 304 sertésük és 46 kaptárjuk volt. 1783-ban árvíz sújtotta Egerszeget, de ez itt nem számított különös jelenségnek. 1838-ban a falu lakossága megtagadta a munkát az uradalom nagybirtokán egy 1649-ből származó okirat alapján, amely mentesítette őket a vámtól a hercegprímásnak elvégzett fuvarokért. Az 1861-1891-es években gyakori tűzvészek sújtották a falut. A lakosságot pestisjárvány is tizedelte az 1831, 1836, 1848, 1850, 1851, 1855, 1866, 1872 és 1876-os években. Egerszeg szegény falu volt, földesura az esztergomi hercegprímás, illetve a nyitrai káptalan, vagy a falu úrbéresei voltak. 1889-ben megalapították az önkéntes

tűzoltóegyletet. Az Agyigas (Agyagos?) nevű falurészben vályogot vetettek, ami a családi házak építésénél fő építőanyagként számított. Az I. világháború kegyetlen adót, 30 áldozatot követelt a falutól.

1918 után Egerszeg az I. Csehszlovák Köztársaság részévé vált, az esztergomi érsek birtokait elkönfiskálták, a földet a parasztoknak osztották szét, és azóta nagyobb földesúr nem volt a településen. A két itteni legnagyobb gazda Recska és Várszeghy volt. Földdel kártalanították a háborús özvegyeket és a háború rokkantjait is. Egerszeg fejlődött, 1929-ben megalakították a helyi futballklubot. Alapítótagja ifj. és id. Kostyál László és Kostyál Imre. Felépítették a futballpályát, amelynek helye az idő folyamán többször változott, 1960-tól van a mai helyén. 1930-ban Ján Chrastina volt a falu tűzoltóparancsnoka. A falu számára szerencsés volt Augustín Petrášek megjelenése. A település papja volt, és egyben a prágai Parlament képviselője a magyar párt színeiben. Nagymértékben befolyásolta Egerszeg fejlődését. A 20. század 30-as éveiben felépítette a kultúrházat és a vasútállomást, járdákat építtetett, és bekerítettette a temetőt. Neumann zsidónak volt a faluban üzlete, Weisznek üzlete kocsmával együtt, akárcsak Kleinnek. Bajzik molnár 1922-ben bevezetette a villanyt a faluba, a templomnak és a falunak ingyen szolgáltatva. Somos tanító vezetésével színdarabokat tanultak és mutattak be a gyerekek és a felnőttek egyaránt. Az énekkart Lencz György tanító alapította és vezette. 1942-től 1974-ig Reichel Imre lelkipásztor tevékenykedett Egerszegen, ő volt a falu utolsó papja. Az 1940-42-es években Eszterházy János gróf a választási akciók során többször meglátogatta a falut. Június 29-én a SzMKE (Szlovákiai Magyarok Közművelési Egyesülete) közgyűlése

A Szentháromság-oszlop

volt a faluban, a szervezet elnöke Csáky Mihály volt. A II. világháború nem nagyon érintette a falut, az itteni lakosság soraiból mindössze egy áldozata volt. A szovjet katonák 1945. március 31-én vonultak be a faluba.

A nyugtalan háború utáni időszak után a község ismét fejlődésnek indult. 1955-ig dolgozott a községi kovács, a traktorpark kibővítése után ez az iparág megszűnt. 1957-ben megalakult az efsz, amely 1976-ban több szövetkezettel egyesült egy közös vállalattá Zobor néven, székhelye Vicsapapátin volt. 1966-ban korszerűsítették a közvilágítást, később felújították az iskolát, megerősítették az utakat és a járdákat. Megkezdték az új családi házak építését. 1975-ben új vadászházat építettek a halastó mellett, 1976-ban került sor a felújított templom felszentelésére. Aszfaltburkolatot kaptak a járdák, és az 1976-1977-es években új épületet kapott az élelmiszerbolt. A községben a Távközlés felügyelősége is új raktárépületet épített, és az 1980-1983-as években felújították a kultúrház épületét. 1986-ban felépítették a halottasházat, 1989-ben megjavították a tűzoltószertárat és benne a régi kézi fecskendő, amely 1902-ben készült. Az 1989-ben megváltozott politikai helyzet a településen is drámai változásokat hozott. Félelem nélkül bárki bármilyen vallási felekezethez tartozhat, és új pártok is alakultak. Fejlődésnek indult a magánszektor. 1991-ben két új magánüzlet nyílt, megnyílt a JELŠA nevű vendéglő, később cipésműhely, asztalosműhely, féregtelenítő vállalat, kőszobrászat, festővállalat és autószerelő, illetve autó-villanyszerelői műhely. 1991. március 1-én az egerszegi mezőgazdasági szövetkezet önállósult. 1992-ben megjavították az állami utat is. Az 1993-1994-es években bevezették a községbe a gázt. 1995. június 1-én huszonöt év után megérkezett a

plébániára Szabó Miloš atya, és megalakította a „SVETLO“-„FÉNY“ nevű templomi énekkart. 1996-ban kikövezték a járdákat és megjavították a főutat. 1997. április 15-én a nagyszombati püspökség nyitrai dékáni hivatalának papjai találkoztak az itteni plébánián. Ugyanebben az évben Ján Sokol érsek is részt vett a községben a

bérmálásán (Szlovákia metropolitája). Ma a plébánia újból üresen áll. 1998-ban átadták a község digitális telefonközpontját. A jövőben ki kellene építeni a csatornarendszert és a szennyvíztisztítót.

Érdekes a község lakói számának fejlődése. 1896-ban 981 lakos élt itt, és számuk hosszú távon növekedést mutatott. 1890-ben 1037 lakos élt a településen, 1900-ra számuk 1070-re emelkedett, 1921-ben 1146-ra, és 1940-ig 1229-re. A háborús és a háború utáni történések következtében a lakosság száma 1117-re csökkent, majd 1961-ig 1377-re emelkedett. 1970-ig 1277-re csökkent, jelenleg 972 lakosa van a falunak.

TERMÉSZET

A falu határa 144-218 méter tengerszint feletti magasságban fekszik a Nyitrai dombság délkeleti részében, agyagos, homokos és löszös talajon a Nyitra folyó teraszain. Az erdő nélküli a dombságon és az allúviális síkságon kora harmadkori üledéket alkot, amelyet homokos-agyagos-löszös lerakódások fednek. Talaja fekete föld és löszös talaj. A falutól nyugatra a keleti lejtőkön a 20. század 30-as éveiben szőlőt telepítettek, és eredetileg csaszlát, othellót vagy delavare szőlőfajtát termeltek. Később nemesebb fajtákra cserélték őket, ilyen pl. a zöld veltelén, rizling vagy kék burgundi. A 80-as években felszámolták a szőlőket. A vízmű mellett halastavat találunk,

Nepomuki Szent János szobra

amely egyúttal ideális pihenőhely. Mellette épült fel a vadászház. A falu határában eredetileg elég sok erdő volt, de az erdőket a 20. század első felében kivágták.

MŰEMLÉKEK

A község legjelentősebb műemléke a **Szent Mária Magdolna római katolikus templom**. Eredetileg gótikus stílusban épült, a török háborúk folyamán, illetve az ellenreformáció terjedésének idején jelentősen megromoltak. Az 1559-es kanonoki vizitáció alkalmával azt írták, hogy a templom lepusztult állapotban van, nincs temetője, oltára, megszentelt köve, de a papnak van oltáriszentsége. A templomban az idő tájt két kehely volt, de hiányzott a keresztelőmedence. A gótikus építményt 1600 körül Lissender János katonatiszt kápolonaként újjátotta fel hálából, mivel túlélte a török háborút. Így teljesítette Szent Jakabnak tett ígését. 1733-ban az esztergomi prépost, Eszterházy Imre kibővítette az eredeti épületet egy új hajóval és toronnyal, és így az új templom oldalkápolonájává lett. Az átépítésnél reneszánsz és barokk építészeti elemeket alkalmaztak. Ez egy egyhajós épület, a szentély egyenes záródású, az oromhomlokzatban beépített toronnyal, az északi oldalon hozzáépített sekrestyével, és a déli oldalon Szent György oldalkápolnájával. A templom sima homlokzatait csak a félköríves végződésű ablakok tagolják, a torony fal-sávkeretekkel tagolt. 1913-ban az eredeti barokk torony természeti csapás áldozata lett, ezután épült a mostani torony. A templombelső portáljai kövezettek. A szentély boltozata fésűs boltívű, amelyen a négy evangelistát ábrázoló festmények vannak. 1926-ban festette őket egy Juhari nevű festő. A kápolna és a hajó tükörboltíves. Az első boltíven olvasható felirat: Jézus szentséges szíve, jöjjön el a

Te országod. A hajó mennyezeti festményei: Jöjjetek hozzám, a Szentháromság és a Szűz Mária mennybemenetele 1926-ból származnak, Nógrády festő művei. A bejárat fölötti falfestmény, a Szent Család a 20. század huszas éveiből származik, 1976-ban javították. A kápolnában lévő falfestmény, a Feltámadás szintén 1926-ból származik. Itt fennmaradtak az eredeti gótikus, tört ablakok. A hajó nyugati oldalán orgonakórus van, amelyet két pillér támaszt. A pseudogótikus főoltár oldalain két kerub aranyozott plasztikája és középen Szent Mária Magdolna központi képe látható 1890-ből, Ferenczy György alkotása. A szószék a 20. század elejéről származik. A kápolna oltárán a Piéta plasztikáját látjuk, két oldalán Szent Alajos és Krisztus, a jó pásztor szobra áll. A lourdes-i barlangot Lourdes-i Szűz Mária szobrával és a térdelő Bernadettel 1972-ben építették. A szobrok eredetileg a templomhajóban voltak elhelyezve. A templomot díszítő további szobrok Szűz Mária a gyermekkel, Szent Antal, Szűz Mária, a világ királynője, Jézus legszentebb isteni szíve és Szűz Mária legszentebb szíve, a szentélyben Szent József és Szent Teréz szobra látható. A kálvária stációit ábrázoló 14 kép a 20. század elejéről származik. A Szűz Mária a gyermekkel c. függőkép 1945-ben készült, P.G. Szer magyar katona ajándéka. A kehely és a szentségtartó a 18. századból származik. Az orgona a pozsonyi Viktor Moszony cégének gyártmánya, századunk elején készült. A toronyban négy harang van, a két nagyobbikat a nagyszombati Fischer testvérek cége öntötte 1931-ben, és Szent Vendel tiszteletére szentelték fel őket (a hívők adományaiból), illetve a Nagyboldogasszony tiszteletére (a helyi hitelszövetkezet ajándéka), a két kisebb harang felirat nélküli.

A Szent Donát-szobor

A római katolikus templom barokk épület a 18. század elejéről, később átépített homlokzattal. Eredetileg L alakú földszintes épület, ma már csak téglalap alappal, mert a gazdasági épület oldalrésze már csaknem teljesen eltűnt. A négytengelyes főhomlokzatot téglalap alakú ablakok tagolják kőkeretekben és falsávkeretekben, a sarkakon bosszázs falsávokkal. A jellegzetes koronapárkány az ablakok felett háromrészes fogazattal díszített. A helyiségekben porosz süvegboltozat van stukkóképekkel, de néhány helyiség-

A római katolikus melletti kereszt

ben egyenes a mennyezet. A főbejárat melletti falmélyedésekben Szűz Mária és Szent Flórián szobra állt.

A templomkertben **klasszicista kőkereszt** áll magas talapzaton, amelyen Szűz Mária szobra van. A keresztet 1776-ban állították Bódi Márton pap ajándékaként, Dávid Gáspár dékánért. A hívők hálájuk jeléül Bódit a kereszt mellé temették el. A templom bejáratánál fából készült **missziós kereszt** áll 1942 és 1998 évszámokkal. Ez a kereszt új, a régit rossz állapota miatt eltávolították. A templom előtti téren kőből készült **Szenháromság-oszlop** áll, melyet 1924-ben Malagyi Miklós neje, szül. Kubó Mária emeltetett. Magas kerek oszlop a Szenháromság plasztikája van elhelyezve. Az iskola mellett áll **Nepomuki Szent János** kőből készített, **festett szobra**, 1764-ben építtette Bódi Márton. Az egykori magyar nyelvű iskola épületének falfülkéjében (196 számú ház) Szűz Mária szobra áll. A kis parkban **Szent Vendel szobra** van, amelyet 1889-ben állítottak. Körülötte kovácsoltvas kerítés van. A főút mellett **Szent Flórián** szobrát találjuk, amely 1831-ben készült, 1924-ben Kostyál János javította. Mivel a szobor eredetileg az útkereszteződés közepén állt, 1995-ben áthelyezték mostani helyére, és egyúttal felújították. A

*ikus templom
kereszt*

felújítás, Malagyi, szül. Kostyál Júlia biztosította. A talapzaton levő felirat olvasható: ... Még lejjebb, a főút mellett találjuk **Szűz Mária kápolnáját**, amelyet 1873-ban Deszeth Illés és neje, Berecz Katalin emeltettek. A kis építményt 1936-ban Deszeth Pongrác és neje, Cigány Veronika javíttatták. 1941-ben a kápolnát belül a Deszeth család javíttatta meg. Négyszögletes építmény, amelynek főhomlokzata háromszögletes orommal végződik. Benne Pieta-plasztika van. A régi temetőben áll **Szűz Mária klasszicista kápolnája** a 19. század elejéről.

*Az új temető központi
keresztje*

Ez is kis, négyszögletes építmény, és ennek főhomlokzata is háromszögletes timpanonban végződik. A kápolnában Szűz Máriának, a világ királynőjének szobra áll a gyermekkel. A **régi temető központi keresztjét** Kostyál János családja emeltette 1927-ben az érsekújvári Fellner kőfaragóval. A talapzatára az I. világháború 30 áldozatának nevét vésték. Az új temetőben **központi kőkereszt** áll magas talapzaton, amelyen Szűz Mária szobra van. A kereszt valószínűleg a 19. század elejéről származik, és 1880-ban javították. A talapzaton a felirat olvashatatlan. A Ludovítová felé vezető főút mellett állt **Szent Donát kőszobra**, amelyet 1887-ben állítottak. A talapzatán levő felirat olvashatatlan. Feljebb **Szent Margit** kőből készült út menti keresztje áll, amelyet valószínűleg a 19. század elején állítottak. A talapzatán nehezen olvasható felirat van. Az egykori szőlőhegyre vezető úton **képoszlop** áll, feltehetően a 19. század első feléből. Karcsú, négyszögletes alaprajzú építmény, kiszélesített felső résszel. A mélyedésben eredetileg Szűz Mária fából készített szobra volt, ma Pieta-plasztika van benne. Évente egyszer ide jött ki az egyházi körmenet. A volt szőlőhegy lejtőjén egy másik **képoszlop** áll a 20. század elejéről, amelynek fülkéjében **Szent Orbán szobra**

áll, amelyet 1994-ben restauráltak. A képoszlopot 1965-ben újították fel. A Salakúzába vezető fasor első fáján Mária-ház függ Szűz Mária képével. Eredetileg a híd melletti vén fűzfán függött Szent József képével. A szentnek kellett volna megvédenie a falut és lakóit a természeti csapásoktól.

A FALU TÖBBI ÉPÜLETE

Minden község fontos intézménye az iskola. Egerszegen már a 17. században létezett iskola, mert az 1750-es kanonoki vizitáció alkalmával feljegyezték a kántortanító jövedelmét. Az iskola épületét a plébániától északra építették, több átépítés és hozzáépítés után L alaprajzú épület lett. Benne egy nagy, tanításra megfelelő osztály és a kántortanító lakása volt. Az első ismert tanító Bajkovics Ferenc volt (1755), akít Csajda István váltott fel, majd helyükre 1817-től Bédi István lépett. Ebben az épületben volt 1945-től elhelyezve a magyar tanítási nyelvű alapiskola. A szlovák iskola először Pápay Emília házában működött (35-ös számú ház), egyosztályos volt, és csak 1941-ben kapott saját épületet (196-os számú ház). 1945 után Szlovákiában bezárták a magyar iskolákat, és így a szlovák tanítási nyelvű iskolát áthelyezték a régi, tágasabb iskolaépületbe. Csak 1948 után kezdték el az egykori szlovák iskolában a magyar nyelvű tanítást. Később a gyermekek kis létszáma miatt csak az 1-4. osztá-

Régi népi ház

lyok maradtak itt, a többi tanuló Vicsap-apátin vagy Čakajovcen látogatja az iskolát. Pápay Emília házában óvodát is nyitottak, majd új épületbe költöztették.

A folyó partján állt a régi vízimalom, amelyet 1922-ben bezártak, és átépítették egy kisturbinás vízierőműre. Ezt Bajzík József és Bujna József végezte el. Az így gyártott villanyáramot a čakajovcei malom meghajtására használták, de bevezették a faluba is. Az 1984-1986-os években az épületet átalakították kertészeti pálinkafőzdévé és gyümölcszárítóvá. Az eredeti malomhoz tartozott egy tágas, hat-tengelyes, földszintes lakóház gazdasági épületekkel, U alaprajzú alapokon. A fogyasztási és élelmiszerszövetkezetet 1890 körül alakították, és abba az épületbe helyezték, amelynek helyén a vendéglő áll. Érdekes a „Mi házunk“ nevű saroképület, amely Augustín Petříšek pap érdeme. A helyi iskolaigazgató és kántortanító, Somos Péter 1910-ben kezdte el a községben munkásságát, és az említett épületben volt a tanítói lakása. Somos 1938-ban megalapította az „Egerszegi bankot“, ahol nemcsak a diákok tanulták meg a takarékoskodást a pénzüikkel, hanem a falu felnőttei is. A bank irodái az emeleten voltak, akárcsak az alapító lakása. Itt színdarabokat tanultak be, műsorokat adtak, estélyeket rendeztek, vagy baráti beszélgetéseket a tanulóknak. A ház jellegzetes díszje a méhkaptár relief, amely az emelet sarokrészén van elhelyezve, és amely a szorgalmas takarékoskodás szimbóluma. 1948 után az épület különböző célokat szolgált (élelmiszerkereskedés, az efsz irodái, könyvtár, ifjúsági klub,

*A vasútállomás
épülete*

nagyanyánk szobája). 1991-ben az épületet javították.

A Nyitra-Tapolcsány vasútvonalat 1867-ben építették, de Jelšovcén (akkor még Egerszegen) nem volt megálló. Csak Augustín Petrášek pap képviselő kezdeményezésére építették fel 1934-ben a vasútállomás kicsiny, földszintes épületét, amely eredeti állapotában máig megmaradt. Az ő ösztönzésére építették fel a kultúrházat, majd mellette a szegényházat, két helyiséggel. A községháza mai épületében valaha a jegyzői hivatal volt, ennek körzetébe tartozott Ludovítov, Vicsapapáti, és egy időben Izbég és Čakajovce. Földszintes épület L alakú alaprajzon a 20. század elejéről. Az épület hátsó részében volt a jegyző lakása. 1958-ban ebben a lakásban postát rendeztek be. Az épületet nemrég javították. A Nyitra folyón átvezető híd a falut a határával köti össze, és eredetileg fából készült. Az 1960-as jégzajlás tönkretette a hidat, és csak 1991-ben újították föl, de már vaskonstrukcióval. A Nyitra folyón az 1947-1953-as években vízi erőművet építettek, amelynek gépi felszerelését két Francis-féle turbina alkotja 133 és 80 kW teljesítménnyel. A villanyerőmű máig működik, és a közeli környéket villanyárammal látja el.

A vízi erőmű

A FALU RÖVID ETNOGRÁFIÁJA

A falua környéken hímzéseiről volt híres, nem csoda hát, hogy az itteni női népviselet igen díszes és szép. Főleg az ünnepi ruha gazdagon hímzett különféle technikákkal, és csipkéekkel díszített. A kötény, amelyet itt „ervá“-nak hívtak, fekete selyemből vagy klottból készült, körül volt szegve csipkével. A népviselet alapszíne fekete vagy fehér. Különlegesen gazdag volt a szakács menyecske „ervája“. Télen steppelt kabátot hordtak, kacabajkát, a magyarkának bélése volt, a jupka hosszú kabát volt bélés nélkül. A lányok nem hordtak kendőt, a hajuk két copfba volt fonva. Az asszonyok főkötőt hordtak, a hajukat kontyba fonták. Nagyon díszes volt az itteni párta, mint általában egész Zoboralján. A férfiak öltözeke egyszerű volt, vászonból készült, ünnepi alkalmakra fekete, finom anyagból készült ruhákat hordtak. A népi szokásokat a katolikus vallási naptár irányította, ehhez igazodtak. A polgári szokások közül az esküvő volt a legjelentősebb, de jellegzetes hangulatú a keresztelő, születés vagy a temetés.

A faluban sok régi népi ház maradt meg a 19. század végéről és a 20. század első feléből. A 19. század végi házak téglalap alapú földszintes házak, vályogtéglából épültek vagy döngölt agyag technikával. A régi házaknak egytengelyes főhomlokzatuk van, asszimmetrikusan elhelyezett ablakkal, később módosították őket kéttengelyes főhomlokzatra. Néhány esetben a homlokzatokat építészetileg egy-

*A helyi énekkar
(1935)*

Népviselet, 1930

Somos Péter tanító

erűen képezték ki (falsávkeretek, sarki bosszázs, ablakkeretek). Néhány ház főhomlokzatának falfülkéjében a ház védőszentjének szobrát helyezték el. Az épületek az udvar felé az ereszaljával fordultak. A házakban két vagy három lakóhelyiség volt gerendás mennyezettel. A házakhoz simultak a gazdasági épületek. A 20. század húszas éveitől néhány ház főhomlokzata kibővült háromtengelyessé, az objektumok az udvar felé pilléres folyosókkal voltak nyitottak. Az eredeti szalmatetőt fokozatosan kemény fedőanyaggal pótolták. A házak előtt földalatti gabonátárolók voltak, amelyeket szalmakévékkel takartak be.

Az itteni nép gazdag zenei hagyományait munkáiban több neves zenedudós és etnográfus lejegyezte: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Manga János, Jókai Mária, Méri Mária vagy Ág Tibor.

A FALU ISMERT SZEMÉLYISÉGEI

A helyi temetőben Egerszeg több fontos személyisége van eltemetve.

Bajzík József (1854-1929), helyi molnár.

Bajzík Gyula (1905-1965), molnár, 1922-ben segített a villany faluba való bevezetésénél.

Az egerszegi bank épülete

Balkó István (1915 - 1996), hosszú évtizedekig kántor és a helyi énekkar vezetője volt.

Mgr. Janči Štefan (1930-1994), operaeénekes volt a Szlovák Nemzeti Színházban, sok operaszínpadon vendégszerepelt. Szívesen fellépett es z t r á d m ű - sorokban is. Több h a n g l e m e z t készített.

Krajcsovics János

(1839-1907), 1867-től kántorként munkálkodott a faluban.

Neszmélyi Gáspár (?-1922) az 1912-1916-os években dékán és plébános volt.

Pápay Béla (1888-1938), körzeti jegyző volt.

Somos Péter (1875-1968), 1910-től helyi tanító, később az iskola igazgatója. Megalapította az egerszegi bankot, és a kulturális élet szervezője volt.

Vida János (1860-191) 1903-tól helyi pap.

Egerszegben más papok is el vannak temetve: **Trsztjanszky János** (1700-1703), **Antalík János** (1776-1778), **Bodros Jakab** (1821-1828), **Biganyi András** (1833-1845) és **Magyar Simon** (1866-1880), de az ő sírkövük nem maradt meg. **Bódi Márton** pap a templomkert keresztje előtt van eltemetve.

Petrovay Gy.

Irodalom:

- Bilíková M.: Najnovšie pramane o elementárnom školstve v regióne Jelšovce v rokoch 1910-1945, rukopis.
- Blaskovics J.: Az újvári ejálet török adóösszeírásai, Pozsony 1993
- Borovszky S.: Nyitra vármegye, Budapest 1989
- HANZA naptár 1937.
- Komora J.: Elektriika, budúcnosť Slovenska, Bratislava 1947
- Komlóssy F.: Az esztergomi főegyházmegyei római katolikus iskolák története, Esztergom 1896
- Egerszeg községi krónikája
- Magyar kultúrmunka, Bratislava 1944
- Novotný J. a kol.: Encyklopédia archeológie, Bratislava 1986
- Pertinéc J. a kol.: 100 rokov železníc na hornej Nitre, Bojnice 1996
- Súpis pamiatok na Slovensku I., Bratislava 1967
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II., Bratislava 1977

Honismereti Kiskönyvtár 139. szám

Kiadja a Komáromi (Komárno) KT Kiadó Kft., az egerszegi önkormányzat megbízásából 1999-ben.

Felelős kiadó: Dr. Szénássy Árpád

Munkatárs: Reško Alexander

Fényképek: Szénássy Árpád

Nyomdai előkészítés, nyomás: DOLIS Kft., Bratislava

ISBN 80-8056-135-4

Minden jog fenntartva!

Malá vlastivedná knižnica 139. číslo

Vydávajú Vydavateľstvo KT, s.r.o.,

z poverenia samosprávy v Jelšovciach 1999

Zodpovedný vydavateľ: Dr.Ing. Árpád Szénássy

Spolupráca: Ing. Alexander Reško

Foto: Á. Szénássy

Príprava a tlač: DOLIS, s.r.o., Bratislava

ISBN 80-8056-135-4

Všetky práva vyhradené!

A sorozat és a kiadványok megrendelhetők, megvásárolhatók:

Komáromi (Komárno) KT Kiadó Kft., 945 01 Komárno

Mederčská č. 9, Tel.: 0819/700-869

Népviselet

